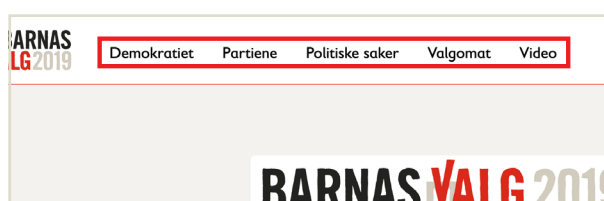

HVORDAN BRUKE BARNAS VALG 2019 I SKOLEN?

Redd Barna vil gi barn en mulighet til å lære om politikk på en morsom og inspirerende måte. Barnekonvensjonen sier at alle barn har rett til å si hva de mener og bli hørt og tatt på alvor. Derfor har vi laget Barnas Valg. Informasjonen vi har samlet på nettsiden www.reddbarna.no/barnasvalg er i tråd med læreplanmålene i samfunnsfag både for mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Målgruppen er barn mellom 10 og 15 år på 5.-10. trinn.

Nettsiden til Barnas Valg har fem ulike faner øverst på siden:

1. Demokratiet

I denne delen finner du seks informasjonsfilmer om ulike temaer med lengde 2-6 minutter.

- **Lokalvalget:** *Hvordan fungerer et lokalvalg? og Hvem bestemmer hva?*
- **Lokalpolitiske partier:** *Om partier og lister*
- **Byparlamentarisme:** *Hva er Byparlamentarisme?*
- **Politikere og påvirkning:** *Ordførere og lokalpolitikere og Hvordan kan du påvirke politikken?*

2. Partiene

Her finner du barnepartiprogrammene til partiene i ditt fylke og din kommune.

3. Politiske saker

Her finner du tematisk oversikt over hvilken politikk de ulike partiene har på temaene miljø, helse, arbeid, skole, fritid og transport.

4. Valgomat

Elevene kan bruke *Valgomaten* for å finne ut hvilket parti de er mest enige med før de stemmer i Barnas Valg.

5. Video

Her finner du Barnas Valg-show med alle videoene samlet om temaene arbeid, fritid, helse, miljø, skole og transport. Stian Barsnes-Simonsen introduserer temaene som etterfølges av reportasjer fra ulike steder i landet. Her ligger også informasjonsfilmene fra temaet *Demokratiet* samlet og musikkvideoen til Barnas Valg-låten *Min stemme*.

Slik kan du jobbe med Barnas Valg i undervisningen

Fram mot Barnas Valgdag 5. september anbefaler vi dere å sette av en økt hver dag for å se en eller flere reportasjer fra Barnas Valg. Se igjennom episodene i forkant av undervisningen for å forberede deg på hvilket tema som kommer.

1. Introduksjon

- Bli kjent med Barnas Valg 2019. Gå sammen inn på nettsiden www.barnasvalg.no. Gå gjennom hva de ulike sidene inneholder.
- Spill av Barnas Valg-låten *Min stemme*. Den ligger under fanen *Video*. Teksten finner du som vedlegg. Vi har merket teksten med voksensvarsel, fordi vi har brukt uttrykket «føkker med». Forslag til samtale for å jobbe videre med sangen finner du under punkt 7 på side 5.

2. Demokrati – det politiske systemet

Det er naturlig å starte med de overordnede strukturene i lokalpolitikken. Under fanen *Demokratiet* finner du ulike filmer. Vi har laget noen refleksjons-spørsmål til filmene.

A. Lokalvalget

Film: Hvordan fungerer kommune- og fylkestingsvalget? Tid 1:20

Spørsmål til oppfølging:

- Hva er forskjellen på et fylke og en kommune? *En kommune er byen eller bygda der du bor. Et fylke er en samling av kommuner i området rundt deg.*
- Hva heter vår kommune og vårt fylke?
- En del kommuner og fylker blir nå slått sammen. Har dette skjedd i vårt område?
- Vet du hvilke partier og lister som finnes i vår kommune og vårt fylke?
- Gå til fanen *Partiene* og finn deres fylke og kommune og se hvilke partier som finnes.
- Vet du om andre partier og lister enn de du finner på denne siden?

Film: Hvem bestemmer hva? Tid: 1:23

Spørsmål til oppfølging:

- Vi deler samfunnets ansvarsområder til politikere i tre forskjellige instanser. Hva betyr instanser? *Synonymer til instanser er nivå, myndighet, organer, autoriteter.*
- Hvilke tre instanser deles ansvaret på? *Stortinget, fylkestingene og kommunestyret.*
- Nevn noen ting Stortinget bestemmer over. *Politi, sykehus, tog, riksveier og hva og hvor mye fylkene og kommunene skal få bestemme selv.*

Tidsplan

- Redd Barna har lagt til rette for at elever fra 5.-10. trinn får stemme på våre nettsider på Barnas Valgdag torsdag 5. september.
- Hvis det blir vanskelig å få til selve stemmegivningen på valgdagen 5. september, er det mulig å stemme fra mandag 26. august.
- **Stemmeurnene er åpne fram til kl. 16.00 torsdag 5. september.**
- Resultatene blir offentliggjort fredag 6. september.

Utvalg

Fordi dette er et lokalvalg, er det svært mange partier og lister i de ulike kommunene. Vi i Barnas Valg har ikke hatt mulighet til å innhente parti-program og informasjon om alle disse partiene og listene. Vi har derfor valgt å ta utgangspunkt i de partiene som i dag sitter på Stortinget og vi har fått barneparti-program fra alle disse. Dette er det viktig å gjøre elevene oppmerksomme på, slik at de vet at det er andre partier og lister enn de som finnes i Barnas Valg. Vi har kontaktet alle lokale lister med mer enn 20 % oppslutning. Selve Kommunestyre- og fylkestingsvalget i Norge er 9. september, mens Barnas Valgdag 2019 er torsdag 5. september.

- Nevn noen ting fylkeskommunen bestemmer over: *Videregående skole, tannhelsetjenesten og fylkesveier*
- Nevn noen ting kommunene bestemmer over: *Barnehage, grunnskole, kommunens helsetjenester, veier, vann, kloakk, søppel, brannvesen og fritidsklubber.*
- Hvor ofte er det stortingsvalg?
Hvert fjerde år, to år etter lokalvalget.
- Hvor ofte er det lokalvalg?
Hvert fjerde år, to år etter stortingsvalget.

B. Partier og lister

Film: *Om partier og lister.* Tid 1:13

Spørsmål til oppfølging:

- Hva er forskjellen på partier og lister?
Lister og partier har samme funksjon, men listene gjelder bare i den kommunen de er laget for og kan derfor ikke stemmes på ved Stortingsvalget.
- Hvor mange underskrifter må man ha for å starte et parti og hvor mange for å registrere en liste?
For å få godkjent et parti ved et valg må man ha 5000 underskrifter. Man må ha 500 underskrifter for å få godkjent en liste ved et lokalvalg.
- Er det noen saker i vår kommune du tenker kunne hatt en egen liste?

C. By-parlamentarisme

Film: *By-parlamentarisme.* Tid: 6:28

Spørsmål til oppfølging:

- I hvilke byer har vi Byparlamentarisme?
I Bergen og Oslo
- Hva sammenlignes et byråd med i filmen?
Regjeringen
- Hva kan ordføreren og byrådslederen sammenlignes med i Stortinget?
Stortingspresidenten og statsministeren
- Hva er navnet på byrådslederen i Oslo?
Raymond Johansen
- Hva betyr det å kaste en politiker?
Å si at en politiker ikke har tillit fra folket til å styre lenger.

D. Politikere og påvirkning

Film: *Ordførere og lokalpolitikere.* Tid 5:39

Spørsmål til oppfølging:

- Hva er ordførerens hovedoppgave?
Ordføreren er valgt til å være leder for kommunestyret i en norsk kommune.
- Bestemmer ordføreren alene i en kommune?
Nei, flertallet i kommunestyret bestemmer i de fleste sakene.
- Hvem er ordfører i din kommune?
- Hvilket parti eller liste tilhører ordføreren?
- Prøv å finne ut hva slags jobb ordføreren hadde tidligere.

Formingsaktivitet:

Lag Barnas ordførerkjede

Vi oppfordrer klasser til å lage sitt eget ordførerkjede og overrekke til ordførerkandidaten fra det partiet som vinner Barnas Valg i deres kommune.

Tradisjonen med ordførerkjeder er ikke så gammel. Oslos ordførerkjede var Norges første. Kjedet ble gitt i gave fra alle bystyrets partier i forbindelse med byens 900-årsjubileet i 1950. Det viser at ordføreren har en viktig posisjon i kommunen. Det er ikke standardregler for bruk av ordførerkjeder i Norge, så måten kjedet brukes på kan variere fra kommune til kommune. Det er en uskreven regel kun å bruke kjedet internt i egen kommune. Skal kjedet brukes i en annen kommune, blir dette som regel avtalt med den aktuelle kommunen på forhånd. Kjedet kan brukes i mottakelser i kommunal regi, ved middager og andre tilstelninger der kommunen er vertskap, ved innvielse av offentlige anlegg, åpning av større møter, kongresser og lignende der ordføreren representerer kommunen, overrekking av utmerkelser og ved besøk av kongelige gjester. I enkelte kommuner blir ordførerkjedet også brukt i møter i kommunestyret. Ord-

VIDEO

Se på Barnas Valgshow for å lære mer om politikk eller sjekk ut info-videoene for å lære mer om lokaldemokrati.

Barnas Valgshow: Miljø

Miljø er superviktig! Eller er det det?

Barnas Valgshow: Helse

Er det forskjell på helsetilbudet som barn får og det voksne får?

Barnas Valgshow: Arbeid

Hvorfor er arbeid viktig for barn?

Opptatt av
SKOLE

OLE THOMAS

Opptatt av
FRITID

BRAGE ELIAS

Opptatt av
TRANSPORT

NOOR

Du finner alle filmene under fanen Video i toppmenyen på barnasvalg.reddbarna.no. I tillegg vil du finne filmene på flere sider på nettstedet.

førerkjedet har ofte kommunevåpenet i seg og kan være laget av lokale kunstnere.

På siden Video ligger en film (tid 2:47) om hvordan 7. klasse ved Vang skole laget Barnas ordførerkjede. Her får dere også tips om hvordan dere kan få publisitet i lokale medier rundt denne aktiviteten. Kjedet kan inneholde budskap fra barna til ordføreren og fokusere på det barn mener er viktig i sin kommune.

Film: *Hvordan kan du påvirke?* Tid: 5:39

Spørsmål til oppfølging:

- Hvor gammel må man være for å melde seg inn i et politisk parti?
15 år.
- Hvilke organisasjoner for barn finnes det der du bor?
- Finnes det barne- og ungdomsråd i din kommune?
- Hvordan kan du komme i kontakt med dem?
- Hvilke tre tips har Penelope til deg som vil engasjere deg?
Meld deg inn i en organisasjon, demonstrer og lag barnere, skriv kronikker og leserinnlegg til lokalavisa.
- Har du gjort noe av dette selv?
- Deltok noen av dere i en av klimastreikene?
- Hvis dere deltok, hvorfor gjorde dere det?
- Oppnådde dere det dere ville?
- Hva tenker du om at elever skulket skolen for å delta i klimastreikene?

2. Partiene

På denne siden kan du finne hvilke partier som er representert i ditt fylke og din kommune. Bruk rullgardinen for å finne deres kommune. Her kan du dele klassen inn i grupper og be hver gruppe ta for seg et parti sitt program og presentere det for resten av klassen med bruk av ulike presentasjonsverktøy.

Vi minner om at ikke alle de lokale partiene og listene er representert i Barnas Valg. Gjør dere kjent med hvilke partier og lister som deltar i lokalvalget der dere bor.

3. Politiske saker

På denne siden har vi samlet partienes program tematisk. Dette gjør det enklere å sammenligne de ulike partienes standpunkt i de ulike sakene. Innholdet er generelt og er eksempler på lokalpolitikk og hva det kan være. Finn eksempler på lokale saker der dere bor, og som det er debatt og ulike meninger om.

Ta for dere ett og ett tema. Til hvert av temaene har vi laget *Barnas Valgshow* som ligger under fanen Video.

Miljø

Se *Barnas Valgshow om Miljø* (tid: 5:18).

Ulrik er 11 år og miljøaktivist. Han er opptatt av plast og søppelsortering. Har din kommune spesielle utfordringer for miljøet? Er det industri som forurenser? Har kommunen gode rutiner for søppelsortering? Kan dere finne fram til personer eller bedrifter som har gjort noe spesielt bra for miljøet i din kommune?

Les de ulike partienes program om miljø. Er det noen forskjeller? Klarer dere å se hva de ulike partiene har fokus på i miljøkampen? Hva kan dere gjøre for å påvirke politikerne i din kommune til å ta mer ansvar for miljøet?

Helse

Se *Barnas Valgshow om Helse* (tid: 5:18).

Nikita er 18 år og trenger mye hjelp fra helsevesenet. Hun har gruet seg til å bli voksen fra hun var 16 år, fordi hun da kommer over i det voksne helsevesenet. Det betyr at alle behandlere hun hittil har hatt byttes ut. Hva tenker dere om det Nikita forteller? Tror dere at det er mulig å gjøre dette på andre måter? Hvilke politiske saker handler om helse der du bor? Helsetilbudet er veldig ulikt forskjellige steder i landet. Hvor langt må du reise for å komme til sykehuset?

Les partienes program for helsepolitikk i din kommune. Er det noen temaer der som bør gjøres noe med synes du?

Arbeid

Se *Barnas Valgshow om arbeid* (tid: 4:46).

Erika og Andreas er opptatt av arbeidsplasser i sin kommune. Hva er en hjørnesteinsbedrift?

En bedrift som er stor i forhold til det samfunnet den ligger i og som er en stor og viktig arbeidsgiver og bidrar til utvikling av lokalsamfunnet.

Har din kommune noen hjørnesteinsbedrifter? Prøv å finne ut hvor mange ansatte den største bedriften i din kommune har. På hvilke måter skaper den andre arbeidsplasser i kommunen?

Les partienes program for arbeidspolitikk i din kommune. Noen har korte program, andre har lange. Er det noe alle er enige om? Er det noe de er uenige om?

Skole

Se *Barnas Valgshow om skole* (tid: 3:39).

Ole Thomas bor på Notodden og er opptatt av skole. Han er kritisk til at kommunene ikke blir enige om hvor ny skole skal bygges og til at skoleveien ikke er trygg. Hvordan er situasjonen på din skole? Trenger skolen oppussing? Hva er bra og hva er ikke bra på din skole? Er skoleveien trygg for alle? Er skolebygget tilpasset barn med nedsatt funksjonsevne? Hvordan er toalettene på din skole?

Les partienes program om skole. Er det noen saker som skiller seg ut fra de andre? Hva sier de ulike partiene om hva som er viktigst? Er det noen som mener noe om skolemat?

Fritid

Se *Barnas Valgshow om fritid* (tid: 4:10).

Brage Elias er opptatt av fritidstilbud der han bor. Han mener at kommunene bør ta mer ansvar for fritidsaktiviteter for barn og unge. Hvordan er fritidstilbudet der du bor? Finnes det fritidsklubber? Hvor mye koster det å være med på fritidsaktivitetene? Tror du alle som vil har råd til å være med på fritidsaktiviteter? Er det lett å komme seg til de ulike aktivitetene? Er det noen aktiviteter du savner?

Les de ulike partienes program om fritid. Hvilket parti mener du tar dette temaet mest på alvor? Hvorfor bør politikerne være opptatt av dette?

Transport

Se *Barnas Valgshow om fritid* (tid: 4:10).

Noor bor i Kristiansand og er opptatt av transport. Noen steder i byen går bussen bare en gang i timen. Andre steder i landet, som for eksempel i Oslo, går trikkene hvert 5. minutt. Andre steder igjen går det buss to ganger om dagen. Hvordan er det der du bor? Hvor lett er det å komme seg rundt i kommunen med kollektivtransport? Kjører foreldrene dine deg ofte til aktiviteter? Sykler eller går du selv? Hva skulle du ønske deg av politikerne når det gjelder transport i din kommune? Er det noe du kan gjøre?

Les de ulike partienes program om transport. Er det mye som er likt eller er det noen store forskjeller? Hvilke partier har de største forskjellene?

4. Gruppearbeid

Det er flere ulike måter å jobbe med valget på. Ved gruppearbeid kan elevene gå dypere inn i noen temaer og partiprogram. Dere velger selv hvordan dere best jobber med dette. Dere kan velge å gjøre det enkelt eller mer avansert. Ta med elevene i diskusjonen om hvordan dere skal jobbe med dette temaet.

Her er noen forslag til hvordan dere kan fordype dere:

- Lag debatter og inviter lokalpolitikere.
- Skriv leserinnlegg til lokalavisa.
- Lag nettavis eller papiravis.
- Lag plakater over de ulike partiprogrammene.
- Lag presentasjoner for hverandre av de ulike partiene eller områdene.
- Lag en fotoutstilling fra deres kommune om utfordringer politikerne bør gjøre noe med og inviter lokalpresse og politikere til åpningen.
- Besøk rådhuset i kommunen og få til et møte med ordføreren. Forbered spørsmål dere ønsker å stille.
- Lag Barnas ordførerkjede (se punkt 5).
- Lag en dans til Barnas Valg-låta «Min stemme» og opptre for resten av skolen.

5. Valgomaten

Når dere har jobbet med partiene og partiprogrammene, kan elevene ta Barnas Valgomat. Der vil de svare på ulike spørsmål fra partiprogrammene for å finne ut hvilket parti de er mest enige med. Det kan hjelpe elevene til å bestemme seg for hvem de vil stemme på. Noen vil oppleve at det partiet de i Valgomaten er mest enige med, ikke er det de først trodde de skulle stemme på. Da kan man få gode diskusjoner. Husk at det må være frivillig å oppgi hva man svarte i Valgomaten.

Det er vanskelig å lage problemstillinger og alternativer som er enkle å forstå for de yngste elevene. Det kan derfor være fint å gå gjennom påstandene og alternativene i Valgomaten sammen. Om elevene sitter med hvert sitt nettbrett eller PC, kan læreren gå gjennom hvert spørsmål med alternativer sammen med klassen og så kan elevene svare individuelt. Hvis dere ikke har mulighet til det, kan læreren gå gjennom spørsmålene og alternativene mens elevene kan spørre underveis.

Barnas Valgomat er laget av nyhetsbyrået NTB i samarbeid med den danske nettavisen Altinget. NTB lager nyheter og annet innhold som brukes av mange norske medier. Altinget skriver bare om politikk og har laget mange valgomater i Danmark og Sverige tidligere. Begge er politisk nøytrale. Det vil si at de ikke har noen mening om hvem som skal vinne valget.

Redd Barna samarbeider med NTB for å lage Valgomaten som en del av prosjektet Barnas Valg.

Både NTB og Redd Barna ønsker at barn og unge skal lære mer om politikk, partier og demokrati. Redd Barna har ikke vært med på å bestemme temaene, spørsmålene eller argumentene i valgomaten. NTB har hatt fokusgrupper med barn og unge som har testet språk, form og forståelse. Se mer info om hvordan Valgomaten er bygget opp under fanen Valgomaten.

6. Valgdagen 5. september

For å få Barnas Valg til å ligne mest mulig på et reelt valg, håper vi dere gjør det dere kan for å legge til rette for et hemmelig valg. **Dere kan stemme fra 26. august og fram til kl. 16.00 5. september.** Gå gjennom hvordan valget skal foregå, lag avlukker slik at hver elev kan sitte for seg selv og avgi stemme. For å sikre mest mulig korrekt stemmegivning, skal elevene oppgi navn og skole. Disse opplysningene vil ikke linkes til hva elevene stemmer, og vil bare bli oppbevart i Barnas Valg-uken. Husk å si at elevene ikke trenger å fortelle hva de har stemt, hvis de ikke vil det selv. Valg i Norge er hemmelig, og det er også Barnas Valg.

7. Barnas Valg-sangen *Min stemme*

Musikkvideoen ligger under fanen *Video*.

Etter å ha sett musikkvideoen, kan du dele ut teksten (neste side) og be elevene lese gjennom.

- Blir barn hørt av voksne synes du?
- Vi hører 16 år gamle Greta Thunberg tale helt først og sist i sangen. I mars i år ble hun kåret til «Årets kvinne» av avisa Expressen i Sverige. Hva tror du er årsaken til at hun har fått en viktig stemme i verden i dag?
- Vet du om andre barn eller unge som er en viktig stemme i samfunnsdebatten? (For eksempel fikk Malala Yosafsa Nobels fredspris i 2014 som 16 åring og Penelope Lea (15 år) er Miljøagent, deltar i debatter i mediene og holder appeller for klima)
- I teksten synges det «Vet du hører oss – men du lytter ei» Hva tror du menes med det? Har du eksempler på at voksne hører men ikke lytter?
- FNs barnekonvensjon sier at alle barn har rett til å bli hørt og til å si hva de mener. Dette gjelder for alle barn og unge i hele verden. De voksne har ansvar for at dette skal skje. Hva tror du skal til for at barn skal bli hørt?
- På hvilke måter kan barn og unge bruke sin stemme?

Bruk sangen til å diskutere språkbruk.

- Hva betyr «fokker med» i denne sangen?
- Er det krenkende språkbruk?
- Bruker dere dette uttrykket?
- På hvilke måter og når bruker dere det?
- Kan det brukes til å krenke andre? Hvordan?
- Styrker språkbruken budskapet i sangen, eller kunne man enkelt erstattet ordet med et annet uten at det hadde svekket sangen?
- Hva tenker dere om at Redd Barna har valgt å beholde ordet i Barnas Valg-sangen for så å merke den?

MIN STEMME

Tekst og musikk: Røst Nilsen / Barsnes-Simonsen
Vokal: Silje Hagem Dahl

Greta: «We have come here to
let you know that change is coming
whether you like it or not.»

Hei, unnskyld meg – oppmerksomhet!
Nå har du styrt i en evighet
De «snille barn» har no' å si
Hashtag «kidsas demokrati»

Skriker om vi må
Blir nødt til det
Det er min fremtid du føkker med.
Vil du ha meg på ditt parti?
Hashtag kidsas demokrati.

*Ikke se ned på meg for det nytter ei.
Vet du hører meg men du lytter ei.
Ikke se ned på meg for det nytter ei.
Vet du hører meg.
Vet du hører min stemme, stemme,
stemme, stemme*

Så lei av mas og tåkeprat.
Få se effekt gå rett på sak.
Ikke forklar ikke beklag.
Hvis du kan snu, så snu i dag.

Aldri for små
Aldri for stor
Til å endre no' der vi bor.
Velkommen på de minstes lag.
Hvis du vil med, bli med i dag.

*Ikke se ned på meg for det nytter ei.
Vet du hører meg men du lytter ei.
Ikke se ned på meg for det nytter ei.
Vet du hører meg.
Vet du hører min stemme, stemme,
stemme, stemme
Min stemme.*

Vi skriker om vi blir nødt til det
Det er vår fremtid du føkker med
Vi skriker om vi blir nødt til det
Det er vår fremtid du føkker med
Vi skriker om vi blir nødt til det
Det er vår fremtid!

*Ikke se ned på meg for det nytter ei
Vet du hører meg men du lytter ei
Ikke se ned på meg for det nytter ei
Vet du hører meg men du lytter ei
Ikke se ned på meg for det nytter ei
Vet du hører meg
Vet du hører vår stemme, stemme!
Vår stemme, stemme*

Vi vet du hører vår stemme, stemme!
Min stemme, stemme

Greta: «The real power
belongs to the people.»